

PLANETAREN ARNASAK ZUHAITZ ETA OIHANAK BEHAR DITU TROPIKOETAN ETA... BATEZ ERE EUROPA ZAHARREAN

Deforestazioa geldiarazteaz gain, milioika zuhaitz gehiago behar ditu Lurra klimaren zoratzea gelditu, euriak ugaritu eta biodibertsitatea berreskuratzeko. Baina ez begiratu soilik Amazonia edo Kongo edo Indonesiako hondamendiei: Europan lan handia daukagu duela mende gutxi arte edukitako basoak berreskuratzen. Egin daiteke apustu handiekin eta baita urrats txikiekin ere, oihan sakon europarra eraikiz edo gure ondoan zuhaitz eta heskaiak landatuz.

 PELLO ZUBIRIA KAMINO

Munduak 2019an Belgikaren azalera adinako oihan primario puska galdu du” zabaldu dute agentziek. Funtsean tropikoetako oihanek kezkatzen dute planeta, horien suntsitzearekin galtzen ari garelakoan CO2a irentsi dezaketen birika erraldoiak, euriak eta gizakien biziraupenak beharrezko duten biodibertsitatea. Orotara galdutako 12 milioi hektarea basoen laurdena -3,6 milioi hektarea- oihan primarioen suntsiketaren galdu dira, erdia Brasil eta Indonesiako eta gainerako Kolonbia, Boli Kosta, Ghana eta Kongon.

Horregatik, Mendebaldeko prentsak holakoetan tropikoetako zuhaitz eta animalia mehatxatuak baizik aipatzen ez dituelako, deigarri egin da honakoa leitzea: “Europan oihan primario bat sortuko dugu eta 600 urteko lana izango da”. Francis Hallé botaniko eta zuhaitzen aldeko militante suharrak abiatu du Europan 70.000 hektareako oihan basatia antolatzeko kanpaina.

“Oihan primarioa -dio gure Wikipediak- oihan birjina ere deitua, gizakiak inoiz ez ustiatu ez zatikatu ez duen basoa da”. Gaur egun, Europaren lurrazalaren %0,7 dago osatuta antzinako oihan primarioz, zenbait ikerketaren arabera. Europako baso primario handi bakarra Bialowiezako da, Polonia eta Bielorrusia artean 142.000 hektarea hartzen dituena, Gipuzkoaren azalaren ¾. Munduaren ondare deklaratu, alde guztietatik erasotuta dagoela sala-

tzen dute ekologistek. Karpato Mendietan badago ia 30.000 hektareako beste oihan bat, mehatxatua hau ere. Horiez gain, antzinako oihanen azken arrastoak geratzen dira sakabanatuta, tartean Nafarroako Pirinioetan dagoen Aztaparretakoa.

Europako eskoletan “ingurumena” irakasteen haur eta gaztetxoei, Kongo, Amazonia edo Borneoko oihanez adina hitz egin beharko litzaieke Europakoez eta erakutsi gure kontinente aberatsaren soilte izugarria adierazten duten mapa kronologikoak, 2009an *The prehistoric and preindustrial deforestation of Europe* ikerlanean aurkeztuak. Oi, Europa, zer hintzen eta non hago!

“Duela 8.000 urte urtxintxa bat joan zitekeen Lisboatik Moskuraino lurrik ukitu gabe”, diote adituek. Askoz beranduago ere berdintsu zen, duela erromatarrak iritsi aurretik Penintsula Iberiarra berde ageri da mapan, gaur Alemaniak daukan berdez. Heldu ziren nekazaritza eta goldeak estreina, gero basoen eraistea gerra, eraikuntza eta ikatz eta industriarako, nekazaritza industrialak berrikitan... Europa ahaztera iritsi da duela ez hainbeste denbora oihan sakonen eta zuhaitz erraldioen lurraldea izana dela, gaur basamortu bilakatzeko bidean diren Mediterraneo bazterreko lurra barne. Francis Hallé biologo frantses famatuak ohartarazten duenez, AEBk, Errusiak, Txinak, Argentinak, Txilek... badauzkate oraindik an-

tzinako oihan batzuk, murriztuak izanik ere; europarrok denak suntsitu ditugu, izan ginenaren eta oraindik berriz izan gitezkeenaren memoria ere galduta.

Hallék ikerlan nagusiak tropikoetako oihanetan burutu ditu, berari zor zaio hango zuhaitz erraldioen gaineko ekologien eta animaleen ezagutzaren parte handi bat. Baina zahartzaroan Europako zuhaitz eta basoen defentsan zentratu da, tropikoetako jendeei ezin zaielako eskuta eremu basatien alde inplikatzeko, baldin eta europarrok ez badugu gure partea egiten azken 30 mendeotan galdutakoa berreskuratuz.

BIODIBERTSITATEA BIZIBERRITZEKO

Plaidoyer pour l'arbre (“Zuhaitzaren defentsan”) liburuaren egileak bere 82 urteekin lanean, argitaratzen eta ikasten jarraitzen du, orain 70.000 hektareako oihan primarioa sortzeko kanpainen. Zuhaitziaren neurria hartzeko, Zuberoko 80.000 hektarea ditu, Gipuzkoako Goierri eta Tolosaldeak batuta 75.000. Oihan horretan gizakiak ez du ezer egingo, ez bada modu ordenatuan eta helburu didaktikoz bisitatzea; gainerakoan, natura utzi bakean bere basatian, beren kasa garatu daitezela zuhaitz, landare, animalia, ondo... Ez erein, ez landatu, “naturak oso ondo daki bere lana egiten, haziak oso ondo dakite bidaiatzen... baina denbora utzita” dio Hallék. Denbora? Oihana berreraikitzeke eremu soilduak

BIALOWIEZA

POLONIA ETA BIELORRUSIA
ARTEAN KOKATUTAKO OIHAN HAU
DA EUROPAN GIZAKIAK KASIK
UKITU GABE GERATZEN ZAIGUN
BAKARRETAKOA. (ARGAZKIA: WWF)

hautatzen badira, 1.000 urte beharko dira; jadanik badauden basoetatik abiatuz gero, lau edo sei mende. Belaunaldi askoren artean burutzeko lana. “Ez dakit Lurra nolakoa izango den sei mende barru, kezkatuta egoteko motiboak daukagu. Baina zer egin dezakegu hoberik orain goazen norabidearen kontrakoan zerbait egitea baino? Gure esku dago”.

Halléren inguruan bildutako elkarteak Frantzia, Suitza eta Alemania arteko muga inguruetako basoak jo ditu begiz proiektua gaurko zuhaitzi zaharrenetatik abiatu ahal izateko. Europako Batzordearen lehendakari Ursula Von Der Leyrekin egon dira asmoa Europako Itun Berde berrian kokatzeko. Nazio Batuen Erakundearen idazkari nagusi Antonio Guterresengana ere jo dute, planeta mailan Basoen Itun Berria (*Forest New Deal*)

abian jartzen saiatu eta zuhaitzak “gizariaren ondasun komuna” izendatu ditzaitez eskatzeko.

Zuhaitzak hazi daitezela gehienezko tamainaraino oihan beltza sortu arte, eta pixkanaka ugaritu daitezela suntsitu aurretik Europan ziren animaliak, otso, bisoi, hartz, uro... “Eta hala ere... 70.000 ez da aski. Norabide onean egindako urratsa da, noski, baina ur tanta bat adinakoa”.

Maisu zaharraren ideia osatuz bezala, agroekologia frankofonoan azken urteotan erreferentzietako bat bihurtu den Hervé Coves agronomo eta zientzialariak *Manifeste pour une agriculture de l'amour* (Maitasunezko nekazaritza baten aldeko manifestua) programan zuhaitzak eta oro har biodibertsitatea berriro Europako sorotara ekartzeko

urrats zehatzak proposatu ditu. Hallék proiektu handia sustatzen du ikurtzat; Coveseke edozein herritarrek txikitik abiatzeko moduko urratsak. Urratsez urrats Lurrak berreskuratu ditzan eurriak, biodibertsitatea eta oparotasuna.

Berradiskidetu elikagaien ekoizpena eta zuhaitza, laborariak –kaletarrak ere bai!– eta bizi basa. Soroen inguruetako heskaiak berreskuratu, hegazti eta klase guztietako izaki bizidunen babeserako. Hektarea bakoitzeko 40 zuhaitz landatu, handi, txiki eta sastrakak konstatuta; gizaki batek pixkanaka erraz lor dezakeena. 100 hektareako –kilometro karratuko– gutxienez zuhaitz bat utzi zahartzen betiko. Tarteka baso batzuk bereziki babestu biodibertsitatearen santutegitzat... Egitarau bikaina garai nahasiotarako. ●

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

f t